

Amikor tíz óra közeledvén...

Amikor tíz óra közeledvén, bekapcsoltam a rádiót, Váradi Júlia műsora szólt. A destruktívitásáról ismert televíziós személyiség stúdiójában, s telefonon keresztül a Nemzeti Színház igazgatói székére pályázók beszéltek. Először, félig odafigyelve, Márta István, Schilling Árpád, Koltai Tamás és Jordán Tamás nevét hallottam. A szófoszlányok azonban hirtelen teljes figyelmemet az adásra vonták.

Schilling Árpád ugyanis, aki azért pályázott, hogy felhívja a figyelmet említésre nem méltó kisszínháza sanyarú sorsára, arról beszélt, hogy a Nemzeti Színházat fel kellene robbantani, vagy ha ez nem megy, akkor varietévé alakítani. Mert nem szabad asszisztálni ahhoz, hogy dilettánsok rossz akusztikájú giccs-színházat építettek, amelyben egyes székekről nem lehet jól látni. Meg arról, hogy a „nemzeti” fogalmát „a politikusok” annyira lejáratták, hogy már nem használható.

Egy hozzászóló arról elmélkedett, hogy a Nemzeti nem a nemzet első, hanem – időben - utolsó színháza. Hát igen, milyen alacsonyan szálló elme az, amelynek ez az olcsó poén egyáltalán – mint a Nemzeti egy lehetséges igazgatójának – nemcsak eszébe jut, hanem azt több százezer hallgató előtt el is meri sütni.

Koltai Tamás, kellően röstelkedve, arról szólt, hogy ugyan a Nemzeti úgy rossz, ahogy van, de azok egybevonásával amik eddig külön voltak és elkülönítésével, ami jelenleg egy, mégiscsak fenn kellene tartani. S mennyi mindenféle kulturális butikot lehetne ott csinálni!

A megváltóként végszóra bekapcsolódó Jordán Tamás aczélian pozitív volt: mindenkinek megígérte, hogy ha nyer, hajlandó őt beemelni koncepciójába - és brancsába. Én eddig is mindenkinek segítettem, hadarta izgatottan. Majd a rossz székek „kitépésről” szólt. De hogyan lenne bízható egy újonnan nemes céllal emelt épület valakire, aki *így* beszél arról aminek az igazgatói székébe pályázik?

Ez volt az a pont, amikor elhatároztam, hogy szót kérek. Szót kérek, mint állampolgár. Mint állampolgár, akinek adóforintjaiból a Nemzeti Színházat emelték és fenntartják.

Én igenis arra szavazok, hogy a Nemzeti Színház ne legyen színész-, és rendezőjátékonysági intézmény, vagy tanoda, vagy varieté, hanem legyen nemzeti.

Amíg a *National Science Foundation*-t, a *National Academy of Sciences*-t, az ausztráliai, afrikai, ázsiai, francia, izraeli vagy zsidó nemzeti intézményeket nem szüntetik meg, vagy nem fogalmazzák újra alapító okirataikat, s tudtommal eddig erről soha egy komoly szó sem esett, addig egyáltalán nem félek e szót s fogalmat nemcsak használni, hanem mindazokat, akik e fogalmat idejétmúltak tartják, saját érdekeiket fel nem ismerőnek és másoknak is kárt okozó ostobának, vagy saját érdekeiket nagyon is felismerő gazfickónak nevezni, aki éppen jó pénzért orwelli újbeszélt tanít nekünk.

Saját érdekeiket fel nem ismerő ostobának, mert történelmi evidencia, hogy több ezer év óta mindig is voltak nemzetek és azokkal többé-kevésbé egybeeső államok és voltak birodalmak,

melyek születtek, fennálltak, majd széthulltak. Ma is, mint a történelemben mindenkoron, birodalmakba vagy más nemzetek országába és államába zárva nyelvi, és sorsközösségek tucatjai küzdenek azért, hogy legyen saját államuk. Például az erdélyi magyarok is azért, hogy ne legyenek alkotmányosan egy másik nemzet, a román nemzet államába zárva. A nemzetközi zsidóság hosszú, sok terrorral, és sok pénzzel támogatott küzdelme vezetett Izrael állam megalapításához. A gazdag és befolyásos államok polgáraiknak, a nyelvükön beszélőknek, hallatlan kulturális és anyagi előnyöket nyújtanak, azzal, hogy anyanyelvükön élhetnek, azzal, hogy a nemzetközi jogrendet a maguk képére, a nekik előnyös formára alakítják, ahol aztán éppen emiatt már eleve versenyelőnyvel indulnak.

Evidencia, hogy azok a nemzetek amelyek tagjai nemzetükkel és azok az országok, amelynek polgárai országukkal – többnyire mások által felbujtva - szembe fordultak, halálra vannak ítélve. A történelem, a futballhoz hasonlóan, akkor is csapatjáték, ha a gázsit mindenki külön kapja.

A magyarul beszélőknek, a Magyarországon honosaknak bizony legmindennapi érdek, hogy erős államuk legyen.

Ezért én azt várom el a mindenkor hatalmon lévő kormánytól, hogy olyan Nemzeti Színházat tartson fenn, más nemzeti intézményekkel együtt, amely a magyar nemzetet erősíti. Azzal, hogy tagjainak nemzettudatát erősíti, azzal, hogy nagyszerű előadásaival a nemzetközi média törpekulusza idején is fenntartja, vagy felkelti a nagyszerűség érzetét a látogatóban. Azt várom, hogy a Magyarországon honosakban is keltse fel a nagyszerűség, az emberi nagyszerűség érzetét. Az erkölcsi nagyság, a nagyszerűség, mint szépség, a nagyon jószág érzetét és példáját. Igen, példáját, mert gyermekeinknek és magunknak, esendő embereknek mindannyiunknak szükségünk van jó és ilyenként láttatott rossz példákra, hogy emberségünkben megmaradjunk és megerősödjünk. Tartsa fenn az összetartozás érzését, hiszen közös a sorsunk, a múltunk s a jövőnk. Járuljon hozzá ahhoz, hogy erényesebbek legyünk vagy maradjunk.

Elvárom, hogy a kormányzat a legjobb, e célok érdekében *közreműködni* hajlandó mestereket szerezze meg, és szakmai értelemben is „első” színházat építsen és tartson fenn, hogy e feladatát a lehető legjobban elláthassa.

A Nemzeti Színház, a nemzeti intézmények egy esély magamnak, egy esély magunknak.

Tudom, hogy a szakmává züllött művészet, a mesterségbeli szabályoknál leragadt vagy idegen hatalmak politikai kiszolgálójává züllött kulturcéhek, s ideológusaik buzgón hangoztatják, hogy az államnak nem szabad beleszólnia a művészet kérdéseibe -- elég, ha fizet nekik.

A politikus azonban választóinak, például nekem felel. Én – józan ésszel - nem akarok finanszírozni olyan művészetet, amely államellenes, nemzetellenes, országellenes, mert ez definíció szerint ellenem is van, mindenki ellen, aki ennek az államnak a polgára, ennek a nemzetnek a tagja, ennek az országnak a lakója, vagy itt honos. Az én kulturális miniszterem, a magyar kulturális miniszter, ne finanszírozzon ordas eszméket, kábítószert, alkoholizmust, cinizmust, nihilizmust, pánszlávizmust vagy hasonlókat terjesztő, erősítő előadásokat, filmeket, színházat, züllesztő televíziót és különösen ne a Nemzeti Színházban. Az állam igenis szóljon bele a kulturális életbe, például azzal, hogy mindannyiunk érdekeit szolgáló produkciókat finanszírozza. S bizony elvárhatja az általa megfizetettektől, hogy maguk

bizonyítsák, ha kell, hogy amit ajánlanak ilyenként, ne adja az ezer helyre kellő forintot „semleges” produkciónak sem. Ne egy, a szakma által meghatározott „szakmai minőség” legyen az állami támogatás mércéje: az elvileg legtökéletesebb geometriai formájú és az asztalosmesterség csúcán készített szék is lehet nagyon kényelmetlen – vagy villanyszék. A „művészek” ne röstelljék szolgálni nemzetüket, országukat, államukat. Aki röstelli, tegye, de ne kapjon ezért pénzt a magyar államtól.

Nem érdekelnek kisstílusú színházmestereknek az eszmefuttatásai arról, hogy miért nem szabad masnit kötni a főhősnek hajába, hogyan kell a színészeket a rendezőnek vezetni, vagy hogy a nézőteret egy vagy kilenc méter válassza el a nézőktől.

Nem érdekelnek céhek céhmestereinek tülekedései, mesterségük fontosságát hangoztatásuk, nem is akarom megtanulni a kancsófülkészítés rejtjelmeit. Nem érdekelnek azok a szólamok sem, amelyekkel arról akarnak meggyőzni, hogy nézőként, hallgatóként egyetlen a dolgom, megérteni és elfogadni a nekem fogyasztásra szánt produkciót, s lelkesedni a szépipar által kreált sztárokért. A polgárpukkasztás szép dolog, amíg valaki fiatal, de érett, felelősségteljes pozícióban ez föl sem merülhet.

Kedves Görgei Gábor, Önt a sors szeszélye most olyan helyzetbe hozta, mint nagynevű elődjét egykoron. Ön most leteheti a fegyvert a jelenleg politikailag túlerőben lévők előtt, s kinevezheti egyikét e szakember-törpéknek. Mint elődje, hivatkozhat arra, hogy így mi mindent ment meg. De éppen Ön az, aki múltjánál, személyes élettörténeténél fogva nem hivatkozhat arra, hogy nincs tisztában döntése következményeivel.

S kinevezhet, talán kinevezhet, olyat – ha akad – aki nemcsak a színházcsináláshoz ért, vagy talán ahhoz egyáltalán nem is, de a fejében helyükön vannak a dolgok, tudja, mi a dolga, s aki fel meri vállalni, hogy ezért az újbeszélt beszélő orwelli hatalomtechnikusok négy éven keresztül pocskondiázzák, fenyegetik, igyekeznek lehetetlenné tenni.

Nos, azt hiszem az Ön miniszteri napjai így is, úgy is meg vannak számlálva. Ön paravánnak kényelmetlenül nagy és súlyos. Ha kell, legyen Ön a Görgei család, erkölcsében megkérdőjelezhetetlen első „martyr”-ja s a nemzet az a része, amely felelősséget érez az egész magyarságért, leborul az Ön nagysága előtt.